

Posudek diplomové práce

Šárka Bušková: Příspěvek ke studiu postavení žen v rodině a ve společnosti ve viktoriánské éře. Praha 2007, 104 strany.

Podle vyjádření autorky je cílem této práce „*analýza postavení žen v rodině a ve společnosti ve Velké Británii, zejména v Anglii, ve viktoriánské éře v rámci jednotlivých sociálních vrstev, jejich vztahů s blízkým i širším okolím i jejich postavení a možností aktivit a seberalizace v širokém sociálním kontextu*“. Takto časově i věcně velmi široce vymezené téma je bezesporu obtížné zpracovat jako diplomovou práci, určité obavy hned na začátku vyvolá skutečnost, že k tomu došlo na poměrně nerozsáhlém prostoru. Navíc viktoriánská éra v Británii představuje skutečně značné časové rozpětí – na jeho počátku, kdy nastupuje mladičká princezna na trůn, končí v Anglii průmyslová revoluce se všemi důsledky pro sledovanou problematiku a britská společnost je zcela jinak strukturována než v jejím závěru. Některé problémy, s nimiž se Británie musela vyrovnávat (například irská otázka) sice trvaly po celé toto období, ale jiné byly na konci 19. století zcela nové (například změna obecné ekonomické pozice Británie). Konstatování, že Británie 30. let a přelomu 19. a 20. století byly dva poměrně vzdálené světy, se mi nejeví jako příliš velká nadsázka. Faktor jistě nepříznivý představuje i skutečnost, že se zmíněné, jistě velmi významné otázky, naši badatelé věnují jen velmi málo. Přes uvedené a zčásti nepříznivé předpoklady jsem došel k jednoznačnému závěru, že se autorce pozoruhodným způsobem podařilo dosáhnout poněkud odvážného cíle, který si stanovila.

Autorka rozdělila práci do devíti kapitol, jejichž obsah vždy koncipovala uvážlivě, neopomenula žádný zásadní faktor, který

obecně nebo dílčím způsobem ovlivňoval vývoj postavení ženy ve viktoriánské společnosti. Za velmi užitečnou považuji úvodní kapitolu obecného zaměření (*Viktoriánská společnost*), těžiště práce podle mého názoru představují a nejpozoruhodnější poznatky přinášejí především druhá a třetí kapitola (*Žena, muž a rodina ve viktoriánské době; Děti a jejich místo v rodině*), čtvrtá až devátá kapitola jsou pak věnovány jednotlivým dílčím aspektům problematiky, které měly jak význam pro postavení ženy, tak obecně pro život viktoriánské společnosti (*Životní úroveň rodiny; Bydlení; Domácnost; Práce; Zdraví; Životní styl a trávení volného času*).

Mé kritické připomínky jsou jen dílčí povahy, rozhodně jimi nehodlám zpochybňovat celkově velmi dobrou kvalitu textu. Soudím, že by bývalo vhodnější překládat četné názvy a termíny a anglický ekvivalent uvádět v závorce [např. *Zákon o rozvodu* (Divorce Act) či *Zákon o majetku provdaných žen* (Married Women's Property Act) atd.]. Jen ojediněle lze narazit na méně srozumitelné formulace (např. na s. 28: „*Většina vdaných žen nevladnila ani nespravovala svůj majetek, a tudíž neplatila žádné daně a poplatky. Nemohla tak v žádném případě získat možnost volit. Ačkoli Municipal Corporations /Franchise/ Act z roku 1869 opravňoval ženy k volbám za stejných podmínek jako muže, doktrína zvykového práva jim tuto obecnou výsadu znemožňovala.*“ Mohl by vzniknout dojem, že ženy v Anglii měly od roku 1869 volební právo, ale nemohly ho využívat, což je omyl – šlo jen o volby do městských zastupitelstev, všeobecné volební právo (tedy do parlamentu) ve zkoumaném období nikdy neměly. Některé obraty jsou poněkud nešťastné („*spekulativních stavitelů*“, s. 44; „*nakažení průjmem*“, s. 57 (zde bych si dovolil podotknout, že se člověk obvykle nejprve něčím nakazí a pak přijde ten průjem...; „*poháněné plynem*“, s. 60 (řeč je o lampách, tak spíše

„v nichž se používal plyn“); „ještě na počátku 40. let 19. století existoval kupříkladu hokynář, u něhož mohla žena koupit zboží na dluh a později je zaplatit“, s. 62 (takoví existují dodnes). Autorka na mnoha místech uvádí výši mezd i jiné údaje o příjmech v librách, možná by to sneslo poznámku nebo nějaké vysvětlení o tom, jak se hodnota měny v dlouhém sledovaném období měnila, jinými slovy, co si člověk za onu libru v té které době mohl koupit. Také by například neškodilo uvést kolik obnáší výměra jednoho akru (4046,86 m² – tedy necelého půl hektaru), aby si čtenář mohl učinit představu.

Jak již bylo řečeno, uvedené připomínky jsou jen dílčí záležitosti. Je nesporné, že autorka prokázala hlubokou znalost problematiky, založenou především na studiu rozsáhlé odborné literatury, neponechala stranou žádnou z prací, které mají pro zkoumání uvedené tematiky základní význam. Slovesná úroveň textu je velmi solidní, nespornou předností autorky je i její schopnost oddělit podstatné od méně významného a nepřetěžovat text slovním balastem. Jinými slovy, text se i dobře čte, což u historiků, bohužel, nebývá pravidelným jevem. Na závěr mohu jen konstatovat, že autorka předloženou studii plně prokázala schopnost samostatné odborné práce. Text splňuje všechny požadavky kladené na diplomové práce, proto ho doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení klasifikačním stupněm .....*vyšším*.....

V Hostivici, 12. ledna 2008

prof. PhDr. Aleš Skřivan, CSc.